בית משפט השלום ברחובות

ת"פ 1801-11-16 מדינת ישראל נ' וקנין **05 אפריל 2017**

44091-10-161837-11-16

מספר פל"א 467355/2016

לפני כבוד השופטת אפרת פינק

המאשימה **מדינת ישראל**

נגד

הנאשם **נתנאל וקנין ת.ז. 032204901**

נוכחים:
ב"כ המאשימה עו"ד מורן ישראל
הנאשם וב"כ עו"ד טל גלאון

הכרעת דין

פתח דברים

1. אומר כבר בראשית הדברים, כי החלטתי לזכות את הנאשם, מחמת הספק, מהעבירה שיוחסה לו בכתב האישום.

מבוא

2. נגד הנאשם הוגש כתב אישום המייחס לו עבירה אחת של איומים, לפי סעיף 192 לחוק העונשין, התשל"ז – 1977.

3. לפי המיוחס, ביום 30.10.16 אמר הנאשם לגרושתו בשיחת טלפון, כי הוא מטורף, קילל אותה וכן אמר "אני ארצח" מבלי שציין את מי ירצח.

4. חוות דעת פסיכיאטרית ראשונה בעניינו של הנאשם הוגשה ביום 24.11.16. לפי חוות הדעת, הנאשם סובל ממאניה דפרסיה, אינו אחראי למעשיו ואינו כשיר לעמוד לדין. עוד צוין בחוות הדעת כי הנאשם עושה שימוש בסמים מאז גיל 21. תחילה אושפז הנאשם בהתאם להוראת

אשפוז כפוי שהוציא הפסיכיאטר המחוזי. בחוות דעת נוספת מיום 11.12.16 נקבע כי אין צורך בצו אשפוז והומלץ על צו מרפאתי. בהמשך לכך, החל הנאשם בטיפול מרפאתי.

5. בין לבין, ולאור השיפור שחל במצבו של הנאשם ושחרורו מבית החולים הפסיכיאטרי, הוריתי לפסיכיאטר המחוזי להשלים חוות דעתו בסוגיית כשירותו של הנאשם לעמוד לדין.

6. לפי חוות דעת מיום 26.2.17, הנאשם כבר אינו שרוי במצב פסיכוטי והוא נמצא כשיר לעמוד לדין. אין אנו מצויים, אפוא, במסגרת דיונית של סעיף 170 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח חדש], התשמ"ב – 1982. הנאשם ביקש לברר את אשמתו, ולא הובעה התנגדות של התביעה לכך.

7. על מסקנות חוות הדעת הפסיכיאטריות אין מחלוקת. גם אין מחלוקת, כי יש להורות על זיכויו של הנאשם. המחלוקת עניינה בבסיס לזיכויו של הנאשם – בסיס, אשר יש בו כדי להשליך על ההחלטה אם להוציא נגד הנאשם צו אשפוז או צו טיפול נגד הנאשם, אם לאו.

הצדדים העלו שתי אפשרויות משפטיות לזיכויו של הנאשם: האחת, כטענת התביעה, ולפיה הנאשם ביצע את העבירה, אולם אינו אחראי למעשיו בשל מחלת נפש שממנה הוא סובל, ומכאן שיש לזכותו מכוח ההלכה שנקבעה ברע"פ 2675/13 **מדינת ישראל נ' וחנון** (3.2.15), שלצדה צו אשפוז או טיפול; השנייה, כטענת בא כוח הנאשם, מכוח קביעה כי הנאשם לא ביצע את היסוד העובדתי של עבירת האיומים, הואיל ולא אמר על מי מאיים ולא השלים את ביצוע העבירה. מכאן, שיש לזכותו משלא הוכח היסוד העובדתי ואין מקום להוציא נגדו צו טיפול.

8. אפשרות נוספת לזיכויו של הנאשם, אשר לא הועלתה על ידי מי מהצדדים עניינה בזיכויו של הנאשם מכוח ההלכה שנקבעה ברע"פ 6382/11, 5340/12 **קאדריה נ' מדינת ישראל** (9.6.13), ולאור הממצאים העובדתיים שבתיק, שלפיהם צרך סמים באופן שגרתי. אפשרות זו חייבה כי הנאשם יעמוד בנטל הראיה להראות כי עבירת האיומים – שהיא עבירת מטרה - אמנם בוצעה על רקע צריכת הסמים, ומכאן כי מתקיימים לגביו התנאים שנקבעו בהלכת קאדריה. אולם, הנאשם לא טען לעניין זה, וממילא לא הרים את הנטל להראות את הדרוש.

<u>דיון</u>

<u>סייג לאחריות פלילית – אי שפיות הדעת</u>

9. לפי סעיף 34ח לחוק העונשין:

> "לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה אם, בשעת מעשה, בשל מחלה שפגעה ברוחו או בשל ליקוי בכושרו השכלי, היה חסר יכולת של ממש –
> (1) להבין את אשר הוא עושה או את הפסול שבמעשהו, או

(2) להימנע מעשיית המעשה"

10. לפי סעיף 34ח לחוק העונשין, אדם לא יישא באחריות פלילית **למעשה שעשה** אם יימצא כי בשעת המעשה מפאת מחלת נפש לא היה אחראי למעשיו. משמעות הדבר, כי סייג "אי שפיות הדעת" יחול רק אם בית המשפט מצא כי הנאשם אכן עשה את המעשה המיוחס.

11. הביטוי "עשה את המעשה" פירושו ביצע את היסוד העובדתי של העבירה, שהרי היסוד הנפשי ממילא אינו מתקיים אם בשל מחלת נפש היה הנאשם חסר יכולת להבין את אשר הוא עושה, את הפסול במעשהו, או להימנע מעשיית המעשה.

12. לפי סעיף 15(ב) לחוק טיפול בחולי נפש:

> "הועמד נאשם לדין פלילי ובית המשפט מצא כי הוא עשה את מעשה העבירה שבו הואשם, אולם החליט, אם על פי ראיות שהובאו לפניו מטעם אחד מבעלי הדין ואם על פי ראיות שהובאו לפניו ביזמתו הוא, שהנאשם היה חולה בשעת מעשה ולפיכך אין הוא בר-עונשין, ושהוא עדיין חולה, יצווה בית המשפט שהנאשם יאושפז או יקבל טיפול מרפאתי".

13. גם סעיף 15(ב) לחוק טיפול בחולי נפש מתנה את תחולתו בממצא של בית המשפט כי הנאשם "עשה את מעשה העבירה", משמע ביצע את היסוד העובדתי של העבירה.

14. הצירוף בין סעיף 34ח לחוק העונשין ובין סעיף 15(ב) לחוק טיפול בחולי נפש מלמד, כי תנאי להוצאת צו אשפוז או צו טיפול, כעתירת התביעה, שבית המשפט יחליט כי הנאשם עשה את מעשה העבירה. בהיעדר הודאה של הנאשם כי ביצע את מעשה העבירה, יש לדון תחילה בשאלה אם הוכח, ברמה העובדתית, כי הנאשם עשה את מעשה העבירה, משמע איים על המתלוננת.

<u>היסוד העובדתי של עבירת האיומים</u>

15. באת כוח התביעה טענה כי הנאשם ביצע את מעשה העבירה, משמע איים על המתלוננת. לטענתה, לפי המבחנים שנקבעו בפסיקת בית המשפט העליון, אין הכרח כי נאשם יאיים על אדם בעל זהות ברורה, ודי בכך שאיים בפני המתלוננת כי "ירצח".

16. בא כוח הנאשם טען, לעומת זאת, כי הדברים שאמר הנאשם אינם באים בגדר עבירת האיומים, וזאת משום שהם נעדרים הקשר וזהות ברורה של המאויים.

17. עבירת האיומים הוסדרה בסעיף 192 לחוק העונשין, שזה לשונו:

"המאיים על אדם בכל דרך שהיא בפגיעה שלא כדין בגופו, בחירותו, בנכסיו, בשמו הטוב או בפרנסתו, שלו או של אדם אחר, בכוונה להפחיד את האדם או להקניטו, דינו – מאסר שלוש שנים".

18. הרכיב הראשון שביסוד העובדתי הטעון הוכחה בעבירת האיומים הוא האיום עצמו. הקביעה אם תוכן ביטוי מהווה דברי איומים נעשית לפי אמת מבחן אובייקטיבית, משמע, אם יש בדברים כדי להטיל אימה בלבו של אדם רגיל מן הישוב, בנסיבותיו של האדם שנגדו הופנה האיום (ע"פ 103/88 **ליכטמן נ' מדינת ישראל**, פ"ד מג(3) 373 (6.9.89) ; ע"פ 3779/94 **חמדני נגד מדינת ישראל**, פ"ד נב(1) 408 (11.2.98)).

19. האיום אינו חייב להיות גלוי ומפורש, ואינו חייב להיות איום בפגיעה פיזית ישירה בגוף, או פגיעה ישירה אחרת במאוים. האיום יכול שיהיה בלשון רמזים, ישתמע בעקיפין מן הדברים או מן ההתנהגות. חשיפתו של האיום כאשר אינו מפורש אלא מרומז מצריכה בדיקה זהירה של הרקע הכללי, אישיותם של המאיים ושל המאוים וגורמים נוספים (בש"פ 7683/99 **חנניב נ' מדינת ישראל** 14.11.99).

20. מבחן ההקשר ישמש לבחינת יסודותיה של עבירת האיומים, ובכלל זה יש לשאול שלוש שאלות: מה אמר, או מה עשה במקרה של איום במעשה? מי אמר? ומדוע אמר? (ע"פ 6368/09 **זקן ואח' נ' מדינת ישראל** (12.7.10)).

21. בחינת תוכנו של הביטוי מתבצעת בתוך ההקשר שבו ניתן הביטוי. בית המשפט יבחן את הנסיבות של מסירת הביטוי ואת הנסיבות שבהן הוא נקלט. כמו כן יבחן בית המשפט את המסר שהיה גלום בביטוי. אמירה המושמעת באוזני אדם אחד וקיים בה מסר של פגיעה באדם אחר יכולה לעלות כדי איום אסור כלפי קולט האמירה (רע"פ 2038/04 **לם נ' מדינת ישראל**, פ"ד ס(4) 95, בעמ' 109 (4.1.06)).

22. האם הוכח קיומו של היסוד העובדתי של עבירת האיומים?

23. הראיות בתיק אינן שנויות במחלוקת והן הוגשו בהסכמה ללא שמיעת עדים. למעשה התיק כולל שני מוצגים בלבד, האחד, הודעת המתלוננת מיום 30.10.16 (**ת/1**) ; השני, הודעת הנאשם מיום 31.10.16 והקלטת חקירתו (**ת/2** ; **ת/3**).

24. מהודעת המתלוננת עולה, כי התייצבה במשטרה ומסרה כי היא מבקשת להגיש תלונה נגד הנאשם שהוא גרושה. לטענתה, הנאשם היה מאושפז בעבר בבית חולים פסיכיאטרי ואף החל לעשן סמים ובעקבות זאת התגרשו. עוד ציינה, כי ביום 11.10.16, הנאשם הגיע לביתה וביקש מבן זוגה הנוכחי לקחת אותו לשדה התעופה, ובשל מצבו, בן זוגה לקחו לשדה התעופה, אולם לא נתנו להם להיכנס לשטח השדה. עוד הוסיפה, כי ביום 20.10.16, הגיע הנאשם פעם נוספת

לביתה, כשהוא מלוכלך כולו, והיא אפשרה לו להיכנס ולשטוף את ידיו ופניו. הנאשם נכנס וציין כי אמו מבקשת לאשפז אותו. המתלוננת הציעה לו לפנות לגמילה או לאשפוז, אולם הנאשם טען שטוב לו עם הסמים משום שכל עולמו ורוד ושהוא ידאג לכך שגם בנם ייקח סמים וזה ירגיע אותו. למחרת, ביום 21.10.16 בשעה 13:27, שלחה לנאשם הודעת טקסט והוא ענה דברים "שלא קשורים". בשעה 17:27 התקשר אליה הנאשם, נשמע נסער, ובלי הקשר, אמר "אם אני רוצה לתבוע אותו, צעק וקילל, אמר שכולם הומואים ולסביות, ואין לו אמא ואבא, אין לו ילדים, ושהוא לבד ... צעק שהוא מטורף, ואמר לי אני ארצח אני ארצח". כן ציינה, כי הנאשם לא אמר את מי ירצח. לדבריה, ניסתה להרגיע אותו, אולם הנאשם "צרח עוד יותר" ואמר "שלא אעצבן אותו". בהמשך לכך, ניתקה את השיחה והתקשרה לאמו של הנאשם והיא הציעה שילכו יחדיו להגיש תלונה במשטרה. המתלוננת הוסיפה, כי הגיעה למסור תלונה לאור ההתדרדרות הממושכת במצבו של הנאשם באותם ימים, ולאחר שהנאשם נשמע מטורף ואמר שהוא ירצח.

25. הנאשם אישר בהודעתו את הדברים שייחסה לו המתלוננת ואמר כי אם זה מקשה עליה לא ינהל יותר "שיחות חברותיות כאלה". כן הוסיף, שכאשר אמר "אני ארצח" כוונתו היתה לכך שירצח את עצמו מרוב ייאוש. עם זאת ציין, כי הוא לא רוצה להתאבד. לדברי הנאשם, גם אין לו כל כוונה לרצוח איש. לבסוף אמר "אני מודה לתחנה ולגרושה שהביאה אותי עד הלום ואני מבקש סליחה על ההתפרצות".

26. האם די בכך שהנאשם אמר "אני ארצח" מבלי שציין את מי ירצח כדי להקים את יסודות עבירת האיומים? הגעתי למסקנה, כי התשובה על כך היא בשלילה.

27. כבוד הנשיאה, השופטת מרים נאור, הוסיפה בעניין לם, כי בסיטואציות רבות של איום, ישנן רק שתי נפשות פועלות: הראשון הוא מי שהשמיע את האיום, השני הוא מי ששמע את דברי האיומים. האיומים מכוונים נגד מי ששמע אותם והאיום הוא בפגיעה בגופו שלו או באינטרס מוגן אחר שלו. לעומת זאת, בעניין לם נדון איום שבו ישנן שלוש נפשות פועלות, משמע בנוסף לשתי הנפשות הפועלות, גם מי שעל פי תוכן הדברים אמור להיפגע.

28. והנה במקרה שלנו – שתי נפשות, אולם האיומים אינם מכוונים נגד מי ששמע אותם וגם לא נגד אדם אחר. מכאן, כי האמירה כוללת חלק מהנסיבות העובדתיות הנדרשות בסעיף 192 לחוק העונשין בלבד, ולא את כולן. בביטוי "אני ארצח" מתקיימת הנסיבה העובדתית של אמירה בדבר "פגיעה שלא כדין". מתקיימת גם הנסיבה העובדתית של "פגיעה בגוף". עם זאת, באמירה חסרה אחת הנסיבות העובדתיות שבסעיף, והוא שהאיום יהיה מכוון כלפי פגיעה בגופו, בחירותו, בנכסיו, בשמו הטוב או בפרנסתו "**שלו** או **של אדם אחר**". משמע, היא חסרה את הנסיבה העובדתית של מושא האיום, נמען הפגיעה. הנאשם אמר "אני ארצח" אולם לא אמר את מי ירצח. גם לא ניתן להבין מנסיבות העניין כי הנאשם איים על מושא ספציפי. מכאן, כי

הנאשם לא השלים את נסיבותיה העובדתיות הנדרשות לתחולה של עבירת האיומים, לפי סעיף 192 לחוק העונשין.

<u>סוף דבר</u>

29. לאור כל האמור, לא הוכח כי הנאשם ביצע את כלל הנסיבות העובדתיות הנדרשות לביצוע מעשה עבירת האיומים המיוחסת לו, וזאת ברמה הנדרשת למשפט הפלילי.

30. מכאן, מתעורר ספק אם הנאשם ביצע עבירה של איומים, לפי סעיף 192 לחוק העונשין, והנאשם מזוכה, מחמת הספק, מהעבירה שיוחסה לו.

31. יש לצפות, כי למרות זיכויו של הנאשם, ימשיך הנאשם לקבל טיפול מרפאתי, בהתאם להתוויית הפסיכיאטרים המטפלים, וזאת לטובת שלומו הנפשי ועל מנת למנוע ביצוע מעשי עבירה בעתיד.

ניתנה והודעה היום ט' ניסן תשע"ז, 05/04/2017 במעמד הנוכחים.

אפרת פינק , שופטת